

MAGYAR KURIR

Indult Rétsből, Pénteken November' 29-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Északi Amerika.

Az itt Oktober' 18-dik napjáig kijött közönséges levelek rendkívül fontos történetről írnak, úgymint erről, hogy a' *Mexikói* öbölben egy *Spanyol* hadi hajós-sergeske, az *Égygyesült Státusoknak* egy hadi *Sloop* jokat megtámadta. Az említett *Amérikai* levelek külömbkülömb módon adják elő a' történetet. Némelyek azt erősítik, hogy a' *Spanyolok* elfogták az *Amérikai* hajót, mások pedig, hogy elszaladott. A' *Washingtoni* hivatal szerént való újság így szoll a' történetről: — "Még nem vetünk elegendő tudósításokat *Új Orleáns* bot, hogy azokról a' környülállásokról ítéletet tehetnénk, mellyek azon tselekedetet, hogy egy *Spanyol* tengeri erő egy *Északi Amérikai* hajót megtámadott, hibáztatnák vagy mentenék. A' környülállások fogják megmutatni, hogy feltett czélzással esett-e a' megtámadtatás, vagy pedig történetből, és hogy pártját fogja-e fogni a' *Spanyol* ország-lószék vagy nem? Ha nem: így nem tulajdonithatjuk azt a' *Spanyol* nemzetnek, 's ezen esetben az *Amérikai Égygyesült Státusok* meg fognak azzal elégedni, ha a' *Spanyol* ország-lószék kinyilatkoztatja, hogy nem hagyja helybe a' tselekedetet, 's illendőképven eleget tétet egy olyan meggyaláztatásért, a' melly ezen elégtétel nélkül mindenkor úgy tartatott, mint igasságos ok a' hadakozásra.

Az *Uj - Orleáni* újság így fejezi - ki ezen történetről való vélekedését: — „A'

Spanyolok oly megbántással illették az *Amérikai Égygyesült Státusokat*, hogy ezeknek nintsen egyéb választások, hanem, hogy vagy haladéknélkül való elégtételt kívánnanak, vagy hogy szenvedjék békességes tűréssel a' megbántatást. A' megbántatás ennyiben áll, hogy három *Spanyol Körveték*, minden meghívattatás (ingereltetés) nélkül, az *Amérikai Firebrand* nevű *Sloop* -ra, mellyen 6 ágyuk és 35 emberek találtattak, réa ütöttek, réa tüzet adtak, 's egy embert megöltek. Az *Amérikai Kapitány*' neve *Cunningham*."

Az *Égygyesült Státusok*' armádájánál egy *Kapitány*, a' ki *Uj - Orleans* hoz nem meszsze áll vigyázaton, azt írja ugyantsak egy *Amérikai* újságban, hogy ő attól tart, hogy a' *Spanyolok* réajok fognak ütni az *Amérikaiakra*, a' melyre nézve elmúlhatatlanul szükséges leszen ezen partok mellé a' tengerre, egy *Amérikai* hadihajós seregszékének kiállani.

Nagy Britannia.

A' *Londoni Kurirnak* a' *Királyi Hertzeg Suss ex* ellen azért való kibotsátkozása, hogy ezen *K. Hertzeg* magát, a' *Koburgi* 's *Gloucesteri Hertzegekkel* egyetemben *Halárusoknak* nevezte (mint erről a' 42-dik számú *Magyar Kurir* is az akkori újságokból tsak röviden emlékezett), a' maga szabad gunyolódására nézve oly nevezetes, hogy megérdemli, hogy azt, későbbi újságlevelekből, mi is egészszen ide iktassuk: — "

„A' múlt pénteki gyűlésben (Oktob. 25-dikén) kinyilatkoztatta a' *Sussexi* Hertzeg, hogy kötelesnek lenni ismérni magát arra, hogy a' közönségnek szolgáljon 's azon principiumoknak fenntartatásán iparkodjék, mellyek az ő Familiáját a' thronusra emelték, hogy a' nemzet által néki rendeltetett esztendőként való fizetést megérdemelje. Az az értelem, mellyet ő, mint magát mindjárt ezen szók után kifejezi, a' közönségnek való szolgálattal özsze köt, ez, hogy ő a' Státusban valamelly nagy hivatalt szeretne viselni; melly egy oly értelem és oly kívánság, melyben véle bizonyosan más patrióták is örömezt részesülnek. Hanem, minthogy ezen kívánságaikat nem minnyájok érhetik-el: tehát jó lenne, ha legalább azok, a' kik efféle Fő hivatalokat nem kaphatnak, legalább azon rangjokat tudnák megbetsűlni, melyre őket a' jó szerentse helyhezette. A' nélkül, hogy annak megvizsgálásába akarnánk botsátkozni, hogy azt, a' mit (*Sussex*) ő Királyi Hertzegsége megnyerni iparkodik, a' *Methodista* gyülekezetekben 's egyéb politikai vendégeskedésekben való előlülés, mennyiben hozza közelébb ő Királyi Hertzegségéhez, annyit tsakugyan erőssíthetünk, hogy az a' könnyen való gondolkodás, mellyel ő K. Hertzegsége magával és Familiájával bánt, éppen ellenkező következtést von maga után. Azzal ditsekszik ő K. Hertzegsége, hogy ő maga, 's a' Gloucesteri, és Coburgi Hertzeg, 's több mások, Haláruulók legyenek. Abból, hogy a' halarulók' czéhnak hijáavalósága ezen ily illetlen titulussal, ily nagy méltóságú személyeket megkínált, és hogy ezen személyek egy kereskedői betsületes czéhnak kedvetlenséget ne okozzanak, ezen titulust elfogadták, ebből nem következik az hogy az a' titulus, valamelly nagy társaságban, megtisztelésre szolgáló titulus legyen. E' nem egygyezik-meg a' mi ily nagy személyektől való képzélődéseinkel; megalatsonyítja őket a' közönséges tiszteltetésnek dolgában; és tsak

az is valamelly erőszakot okoz a' mi közönséges érzékenységünknek, hogy említést kell felőlle tennünk. Ha a' *Sussexi* Hertzeg semmi nem egyéb hanem tsak egy halke-reskedő volna, bajosan lett volna a' halke-reskedő társaság' előlülőjévé. Szerentsére még minden rendű *Londoni* polgárookban bizonyos tiszteletbéli érzékenység uralkodik a' Nemesség 's kivált a' Királyi Familiából való Hertzegek eránt. Még nem haladták annyira a' revolútiós gondolkodásban, hogy úgy itélnének mint *Roberspier* alatt a' *Frantziák*, hogy a' tsizmadia mesterség eléggé meglehető s hivatal lenne egy *Frantzia* Király fiának. Mi még nem itélünk úgy, hogy a' halke-reskedés elég illendő hivatal lenne egy *Anglus* Király' fiának számára. Ha a' Hertzeg akkor, mikor e'képpenszol-lott, valósággal ezt az értelmet akarta kifejezni, nagyon alá tászította magát és Familiáját arrol a' magas póltzrol, a' mellyért ily nagy esztendőként való fizetést kap: ha pedig tsak trefálkodni akart, nem bőltsen és igen veszedelmesen trefálkodott. Külömben is nagyon sokan vannak, a' kik azon dolgoznak és iparkodnak, hogy a' népet at-tól a' tisztelettől, mellyel a' Fő ranguakhoz viseltetni tartozik, elidegeníthessék, és minthogy ez a' tisztelet inkább tsak véle-kedési mint kézzelfogható tulajdonságok' befolyása, tehát veszedelmes dolog ezen tiszteletet az által nevetségessé tenni, hogy a' Státusnak nagy rangú tagjaitsekély mester-emberekkel helyheztetődnek egy lineába. Vannak nekünk néhány olyan *Philosophu-saink*, a' kik azt akarják erőssíteni, hogy a' talentumon (a' Főnek tenehetségein) kívül, semmi egyéb *Arisztokratia* ne legyen. Az ilyen emberek talám még szaván fog-ják a' Hertzeget 's úgy fognak itélni, hogy ha mi ötlet a' *Pairek*' kamarájába küld-jük, megfogjuk a' *Billingsgatei* halpiatzot a' maga' egygyik ékességétől fosztani. A' Hertzeg egyenesebb és katalmasabb barátja a' szabadságnak, hogy sem magát ezen meg-jegyzések által megbántottnak lenni tar-

taná, mi bizonyosok vagyunk a' felől, hogy több tiszteletet mütattunk ő Hertzegségéhez, mint maga mütatott magához."

Princz S u s s e x Nov. 2-dikán tsakugyan ismét a' balárulók' társaságának azon vendégtségében, mellyet ez a' Princz K e n t' neve' napjának meginnepléséül tartott, mondotta-el a' Kurir' vádjainak megczáfolására az itt következő beszédet: —

„Némely emberek, úgy mond, rangommal ellenkezőnek lenni találták azt, hogy magamat halárulónak, 's *Londoni* polgárnak neveztem. Kész vagyok az előmbevettett kesztyűnek (a' bajvivásra való meghívás' jelének) felvételére. A' mit mondtam, valósággal úgy értettem, 's nem szégyellem halkereskedő 's polgártársaimat. (Ezen szokra nagy tapsolás támadott). Én nem azon emberek között való vagyok, a' kik, az efféle megtiszteltetésért komor tekintetet mütatnak. Nékem nem volt az a' szerentsém, hogy magamat a' tengeri vagy szárazon való seregeknél kimútathattam volna; a' polgári koronának megérdemlésére fordítottam iparkodásaimat, 's *Londoni* polgártársaimtól nyertem meg ezen jutalmat; ők engem' tagjokká neveztek (erre ismét nagy tapsolás lett). *Anglia* egy kereskedést, 's mezei és Fabrikai munkát folytató ország; az az ember, ki a' maga méltósága alatt való dolognak tartja a' munkás embereknek gyűléseiktől efféle tisztelet tételeket elfogadni, nem érdemi, hogy *Anglus* legyen. Egész közönséges életemet, kötelességem és lelkiismeretem vezérelték; gyalázatos magamviselete által, melly által egy Princz kétszeresen megalacsonyított, magamat meg nem alacsonyítottam; életem' módját mindeneknek ajánlani mérészlem. Legyen tehát a' mint lehet, ha nem esmérnek is úgy, mint kellene, iteljenek rollam úgy, a' miat akarnak, vigasztalást találók én mind ezekre nézve önnön kebelemben, nyúgodalmas szívemnek vidámságában. Mi azokat, a' kik vellünk ellenkezőképpen gondolkodnak, semmi módon jobban meg nem

szégyenithetjük, mint ha az efféle tárgyakat a' közönség' nyelvére botsátjuk, 's egyszersmind egész magunkviselete által megbizonyítjuk, hogy melly szentnek tartjuk, mi a' polgári virtust és betsületet."

Nagy Britannia' és *Irlandia'* mostani villongó környűllállásaikat meglehetősen világosságba helyhezteni egy figyelmetes olvasónak szeméi előtt az itt következő levél, a' melly Nov. 5-dikén indult *Londonból*: —

„Nem lehet, így szoll a' tudósító, nem örvendeni annak, hogy a' kenyérnélkül maradt embereknek szüntelen való szaporodása, 's az idők mostohasága mellett is ezen országban még sinsz sem kettőztetett strázsákra, sem megkeményített *Edictumokra*, sem arra, hogy a' tömletekben egymás hátán keverjenek a' rabok, semmi szükség, azért, hogy az embereket zabolán lehessen tartani. A' gyökeres polgárok minden effélének eleit veszik; erre a' polgári rendre rá bízhatja magát az országlószék és rá is bízza. Magasztalást érdemel ezen országban a' gyökeres polgári rendnek gondoskodása. Nintsen itt most egy Grófság is olyan, a' hol ezen polgárok 's a' falusi vagy mezei gazdák is, kizorítólag minden iparkodásaikat arra ne fordították volna, hogy a' kenyér nélkül nyavalygó embereknek miként lehessen kenyeret adni. A' ki tsak valami dolgot adhat nékiek, felosztja azt azok között, a' kik munkát keresnek. Itt társaságba állanak a' közönségek, és útakat tsináltatnak, 's a' hol szükséges a' hegyeket is másuvá hordatják, tsak hogy a' szegényeknek dolgot adhassanak. Amott vágómarhát vásárolnak össze 's kenyeret süttetnek a' közönségek, oly végre, hogy a' húst és kenyeret oltsóbban adhassák a' szegényeknek. Mind ezek semmibe sem kerülnek az országlószéknek. A' *Nottinghami* 's *Manchesteri* polgárok önként vállalkozottakból álló kompániákat formáltak, 's ezen iparkodásnak kezd is ott már lenni valami sikere a' lármazók ellen. *Angliát* tsak az ő gyökeres polgárjai teszik bátorságossá a' porse-

reg ellen. Ha csak a' zsoldos katonaságra bizná magát, nem soká odalenne. Az Angliában fekvő, maroknyi, legfeljebb is 25,000 emberekből álló zsoldos ármáda, ha feltennők is hogy kúséges fogna maradni, azt sem tudná, hogy merrefelé forduljon, ha a' polgárok felingerlődnének. Az egyéb fegyveresek, úgymint a' *Yiomaurik* (így neveztetik a' szüntelenül felfegyverkezve álló polgári lovásság), a' sok önként vállalkozó polgárok, a' sok tengeri 's egyéb kereskedésbéli izmos emberek, 's a' mezei gazdákból (mert ezek is a' polgárokkal tartanak) álló fegyveres nép, a' kevés zsoldos katonaságon nem soká erőt venne, 's véget vetne a' deszpotziának. Tudja ezt az Országlószék, 's ez az oka, hogy itt egy rend sem tartatik nagyobb tiszteletben, mint a' polgári és a' mezeigazdák' rendje, melynek mindenkor hízelnének. Éppen batul ítélné az ember Angliáról, ha azt gondolná, hogy az a' békételenkedés, melly most ott uralkodik, mindenekkel közönséges legyen. A' Nagy Britanniai gyökeres polgárnak csak a' házára, jószágaira, és függetlenségére van gondja; soha meg nem fogja ő engedni, hogy ezek, az öszszegördülő porsereg' zsákmányává legyenek. De fájdalom, nem így van a' dolog *Irlandiában*. Itt igen kicsiny a' gazdag polgárok' és mezei gazdák' száma. Csak a' városokban, pedig ezek is nagyon ritkák itt, találatnak kevés olyan lakosok, kik a' szövésfonásból, gabonával 's marhával való kereskedésből gyűjthetnek öszsze valamit; mások mindenek szegények. A' nemes birtokosok jószágaikról bátorságossabb lakhelyekre vonván-el magokat, jószágaikat egészszen a' Prokurátorokra vagy mint ott nevezik Prókátorokra bizzák, hogy a' szerént adogálják ki arendába, mint nekik tettik. Ezek tehát magokat tévén fő arendásokká, a' jószágokat olyan apróra feladarabolják, mint csak lehet, 's így osztják ki a' sok apró arendásoknak, mennél drágábban csak kiadhatják. Ezek az úgy nevezett Prókátorok *Irlandiában* azok az em-

perek, kik ellen a' köz nép oly keserűesen panaszkodik. Ezek miatt kényszerítetnek sokak vagy kivándorolni vagy éhelhalásra jutni. Ezek a' környűlállások juttatták *Irlandiát* eanyi inségre. Itt az oka, hogy a' baramiatsoportok éjjelenként annyi házakba béroutanak, 's boszszúállásból annyi gyilkosságot elkövetnek. A' katonaságnak, ha a' sok gonoszságot mindenütt meg akarná gátolni, véghetetlen tárvolságokra kellene most itt majd amott megjeleni, 's még sem tenne semmi hasznot. Ha értékes polgárokat és mezei gazdákat nem adnak *Irlandiának*, örökre szegénység' és panaszkodás' hazájának kell neki maradni."

Az itt következő tikkelyek, pedig a' mellyek a' Ministeriális Kurirban jöttek ki, még magáról *Angliáról* sem éppen oly bátorságosan hangzanak, mint a' leirt levélnek szavai. *Leicesterből* ezeket írják Nov. 4-dikén a' Kurirban: — "A' szempillantat, úgy mond, szerentsétlenséggel viselő. A' heves fejű, elragadtatott elméjű Reformátorok, a' ragadozókkal 's árulókkal öszszeelegyedve, az országnak minden szegleteiben munkálkodnak. Eszközök, mellyekkel élnek, szembetűnőleg mutatják, hogy mire czélozzanak. Éppen akkor, mikor úgy látsza, mint ha a' rossz gondolkodású embereknek szíveken a' támadás eránt való minden reménség kialudt volna, akkor vevénnek minden eszközöket elé arra, hogy még csak választásnak se' lehessen helye, az éhelhalás vagy feltámadás (rebellálás) között. Nem formasierént organizáltattatik-e a' támadás' állapotja? Nem a' semmivétetődést hozza-e el *Nottinghamnak* 's az ő környékeinek megbomlott állapotja, hol a' kézi műhelyekből való eltsábított munkások, tulajdon veszedelmeket készítenek? Szabadság és bátorság nélkül a' kézi műhelyek (manúfaktúrák) fenn nem állhatnak. Ezek az esztelenek a' fizetésnek neveltetését 's keresetbe való helyheztetődést kívánják erőszakkal,

's pedig az által fosztják-meg magokat azon reménségtől, hogy ezt vagy annyi megnyerhessék. Midőn a' múlt Januariusban a' művalkotmányok' (masinak) ostromoltatása ismét kiűtött, Nottinghamban 25,000 lelkek között 2000 szegények találtattak; Februarius' végéig pedig már 14,000-re telt vala a' számok. Ez ám a' támadásnak 's a' rendeletlenkedésnek a' következése. Egész Familiák, anyák és gyermekek lettek a' közönséges jótéviségnek terhére, míg az alatt ezen Familiáknak apjaik, a' tsak tulajdon javaikat kereső úgynevezett patriotáknak beszédjekre halgatván, azoknak, a' kik nekik keresetet adhatnának, javaikat semmivé teszik."

Ugyan ez a' Kurir egy újabb levelében, azokat a' népgyületeket, mellyek most az ország' külömbkülömb részeiben tartanak 's a' Régens Princzhez kérő leveleket készítenek 's küldenek, támadóknak, 's az ő kérő leveleiket gyujtogatásra való ingerléseknek nevezi: — "Azok az emberek, úgy mond, a' kik ezeket az irásokat készítik, tsak a' jó időpontot várják arra, hogy a' békességet felbe szakaszthassák; mint a' vadlopók keringenek ide amoda tolvaj lépésekkel, hogy verengező urkaik (tőreik) által ragadományait megfoghassák. A' Nottinghami kérő levél feletlen mérges kifejezésekkel áll: — "Mi, így szollanak ennek készítői, meghívattatva lenni érezzük magunkat, hogy ne' tsak kérve terjeszszük Királyi Hertzegséged' eleibe, hanem bathatóssággal is juttassuk eszibe, hogy a' Korona' megbitt szolgálait, kik az ország' dolgait kormányozzák, megvesztegetés, tékozlás, és erköltstelenség jegyesítik. Ha mi ezt az igazságot eltitkolnok, a' most élő embereknek legnagyobb szemrehányását, 's a' jövődöbélieknek igazságos megvetését vonná ráánk. Kerületünk' szegényeinek élélme, esztendőnként 40,000 font Sterlingekbe kerül nekünk; ezen szegények pedig nagyobb részint fiatal emberek lévén, magok megkereshetik 's meg is akarják ke-

resni élélmeket, inkább, hogy sem a' jótévisőknek alamisnalkodásától való függés' jármát kívánnák hordozni. Mi meggyőződve vagyunk a' felől, hogy a' nép' nagy inségének oka legfőlképpen a' Ministereknek magokviseletétől 's azon ado fizetéseknek elhordozhatatlan terhetől veszi eredetét, a' mellyek egy bekességes időben szükségtelen ármádának tartatására kivantattak. A' K. Hertzegséged' Ministerei legnagyobb ellenségei a' Királyi Hertzegséged' személyének és az Országlószeknek, mivel-hogy azt tanátsolják K. Hertzegségednek, hogy egy zsóldos sereg' bajonétjaira bizza inkább magát, mint népének hűségére és jó indulatjára. Az adózásnak vas öklei, a' gazdagtól a' maga utolsó aranyát, 's a' szegénytől égygyetlen egy kispénzét kifatsarták, míg az alatt egy tisztviselőkből 's kegyes penziókból élőknek csoportja, a' tobzódásnak motsarában fetreng, és egy sziveinket rágó keselyüt táplál. Kir. Hertzegséged' kötelessége, hogy ezt a' tsuda állatot semmivé tegye. Mi égy lázzasztó nép-uralkodásnak hárpia - körmei között való megszabadíttatást keresünk. Hasonló bánkodással szemléli a' Kir. Hertzegséged' hűségese népe a' véghetetlen nagyságú *Civilislistát* (az Udvar' költségeit) nevedni, 's ezen tekintetben is gyalázva a' Ministerek' magokviseletét, a' kik e' folyó esztendőben 1,339,000 font Sterlingeket kívántak erre a' célra. A' K. Hertzegséged Felséges atya a' maga számos Familiájával égygyütt beérte az 1775 - dik esztendőben 800,000 font Sterlingekkel, a' melly szerént tsak nem két annyira nevedett az a' költtség, 's a' többi." — A' Cornwallisi vidékeken (a' Wálesi Princz' jövedelméül szolgáló tartományban) is hasonló bódult kérőlevelek készíttettek; pedig, mint erőssítik, az idevaló lakosoknak semmi okok nem lehet a' panaszolkodásra.

Frantzia Ország.

Már mind két kamarák' organizálták

magokat, kiválasztották tisztjeiket, tudniillik a' Pairek' kamarája a' maga Titoknokjait, 's a' Szakoszoknak Elölülőiket, a' Követek' kamarája pedig a' maga Elölülőjét, Titoknokjait, 's a' többit. A' Követek' kamarájában *Pasquier* lett az Elölülő. — A' Pairek' kamarája 6 szakaszainak Elölülők között néhány igen emlékezetes nevű emberek találtak, úgy mint: Az 1-ső Szakas Elölülője, *Monsieur*, a' Király' testvér ötse; második Elölülője Gróf *Barbe-Marbois*; — a' 2-dik Szakasznak Elölülője K. Hertzeg *Berry*, a' Monsieur ifiabkik fia, 2 dik Elölülője Marschal *Macdonald*; — a' 3-dik Szakas' Elölülője Hertzeg *Crois-d'Havre*, 2-dik Elölülője Hertzeg *Valmy*; — a' 4-dik Szakas Elölülője K. Hertzeg *Angouleme* a' Monsieur' idősb fia — az 5-dik Szakas Elölülője Marschal *Viomenil* — a' 6 dik Szakas Elölülője Gróf *Barthelemy*.

A' Király' beszédire tett megköszönő irásaikat is elküldötték már fényes és számos követségek által mind két kamarák ő Felsege eleibe, a' ki mind ezeket nagy kegyességgel fogadni méltóztatott.

A' Követek' kamarájában megfontolás' alá vétetett tárgyak között legelső volt az úgy nevezett *Budget*, az az, a' következő esztendőre kívántató költségeknek 's a' Státus jövedelmeinek előadása. Ezt az előadást November 14-dik napján Finantzminister Gróf *Corvetto* a' Követek' kamarája' eleibe, tette egy gyökeres beszédet is intézvéen hozzá, melyben ezek a' nevezetesebb dolgok fordultak elő: —

„Uraim! a' Finantzia (a' Státus' jövedelmének állapotja) oly szorosán összszatoltatva van a' birodalmak' állapotjával, 's oly sok fele környülállások függnek tőlle, hogy valamint a' Státus' oszlopembereinek úgy a' magánosoknak is arra kell legelsőben is fordítani figyelmetességeiket. Alig menekedtünk vala ki a' 15-dik esztendőnek zivatarai közzül, midőn a' Finantzianak az 1816 dik esztendőre való állapotját a' kamarák' eleibe terjesztettük. Azok a' környülállások, mellyek között most az 1817-

dik esztendőre való Finantziai állapotot előtekbe hoztuk, nem olyan veszedelmesek, mint a' tavalyiak valának. Ha nagy akadályok állanak is előttünk, még sem állíták azok egészen meg a' mi lépéseinket. Mennél inkább közelítünk a' magunkra vállalt ígéreteknek határaihoz, és mennél jobban megerősödik nálunk a' békességnek és megengesztelődésnek lelke, annal könnyebben haladhatunk előre. A' Király öszszegyűjtötte uraságtokat, hogy példaadásaik által terjeszszék széllyel ezt a' lelket. A' nemzet organumai tsak azzal a' gondolkodással birhatnak mellyel a' Monárkha bír, tsak olyan beszédet folytathatnak, a' milyent a' Monárkha folytat, minthogy mindkettőjöknek tsak azon egy céljok lehet, tudniillik a' thrónus' és haza' bodogsága 's ditsősége. Hogy mi légyen az ennek elérhetésére vezérlő eszköz, azt a' Király maga megmondotta; ez nem egyéb, hanem tsak annak a' Constitúciónak legkissebb eltávozás nélkül való tökéletes megtartása, melly az első jó téteménye annak a' *Legitimuságnak*, a' melly Frantzia Országot ismét azon atyai *tutorság* alá helyhezette vissza, mellyet néki a' természet és a' mi régi törvényeink adtak vala. —

„Hanem a' természet és a' régi törvények, bár melly szent legyen is ezeknek ereje, nem mindenkor elégségesek mint erre igen szomorú tapasztalás tanít meg bennünket, arra, hogy azokat a' dolgokat, mellyeket nékiek leg keményebben meg kellene fundálniok, fenntarthassák. Uj *institúziókra* (elintéztetésekre) van szükség, hogy ezek által a' revolúziók ellen oltalmaztassék, éppen mint a' tulajdonnak, a' melynek a' maga leg szentségesebb volta mellett is szüksége van a' törvényes székekre, hogy őket a' megsértetések ellen védelmezzék. Leg fogamatosabb ezen *institúziók* között a' *Finantzianak jó Systemája*; mert ennek segedelmé által tsatolja öszsze a' Státus' kormányozó hatalma a' szelidséget az erővel, 's hasznot hajt magának a' nélkül, hogy az akaraton erőszakot tenne.

Nintsen tehát ennél szükségesebb mozgató rugó a 'Státus' legfőbb hatalmának tsendesen és álbhatatossággal való használására. A' mi revolúciónk is a' finantzián esett sebtől vette vala eredetét; hogy ezek a' nyúghatatlan idők vissza ne térjenek, azokba az emberekbe helyheztetjük bizodalmunkat, kik a' Királyhoz és Constitúcióhoz hűségesek lévén, azt akarják, hogy ez (a' Constitúció) éppen olyan megsérthetetlen legyen, mint annak Felséges Szerzője. Ily segedelmet várni, Uraim, annyi mint a' tiétek felől bizonyos lenni. De nem szükséges az, hogy ezt a' segedelmet uraságtok csak vaktában tegyék. Jussok van megvizsgálására, hogy mitsoda mértékig, 's mitsoda feltételek alatt tétetődhetik-meg, 's hogy az abban előfordúlható visszaélések mi módon hárittathatnak-el. A' Finantzia' állapota éppen úgy eleikbe fog uraságtoknak is terjesztetni, mint a' Királynak eleibe terjesztetett. —

„Azon előadásban, mellyet Király' ő Felségének eleibe terjeszteni szerentsém vala, és a' melly Uraságtok között is ki fog osztatni, azon summákat mellyeket Státusunk' jövedelmeinek külömbkülömb kútfejeik a' Királyi thronusnak visszahelyheztetésétől fogva adtak, 's még ezután is adni főgnak, elő számláltam. Az az adósság, mellyel az 1816 dik esztendőnek 1-ső Januariusá előtt tartozunk, már 162 milliókkal, mellyek belőlle lefizettek, megkissebedett. Az a' mit még fizetnünk kell, az 1815-ben felvett 100 millió költsönt is ide értvén, nem mehet többre 400 milliónál (itt mindenütt Frankokat kell érteni), ámbar a' betsülésbéli hozzávetés szerént valamivel többre tétetett is. Hogy ezen tekintetben bizonyosok lehessünk, jónak lenni találtuk arra szoritani a' Státus' Hitelezőit, hogy kívánságaikat bizonyos meghatározott idő alatt adják-bé, a' melynek eltelése után nem főgnak meghalgattatni. Ez egy része annak a' törvényprojektumnak, melynek megerőssittetését mi Uraságtoknak jóvaljuk. —

„Ha azt a' Fáradságot nem fogják sajnállani Uraságtok, hogy az 1814, 1815, és az 1816 dik esztendőkbéli finantziái plánumot (*Budjetet*) által nézzék, ezekből látni fogják —

1) ször, hogy az ezen esztendőben tett finantziái határozások szerént az 1816 dik esztendő Augustusának 1-ső napjáig bevettünk (a' századrészeket, *Centimeket* elhalgatván) 1,728,827,335 Frankot —

2) ször, hogy ugyan azon esztendőkről, az akkor tétetett határozásunk szerént, még várhatunk 432,225,281 Frankot —

3) ször, hogy e'szerént a' Státus' minden jövedelme azon esztendőben (noha még bé nem jött is mind), 2,161,052,616 Frankra telt.

4) szer, hogy az említett idő alatt valósággal meg tett fizetéseink, 1,753,686,858 Frankból állottak. —

5) ször, hogy a' mit még meg kell fizetnünk kivéven belőlle 41,101,039 Frankokat, mellyek a' fennmaradandó adóssághoz számláltattak, teszen 490,416,908 Frankot — és hogy végre

6) ször, ezek a' fizetések, mellyek, az előadott pontok szerént mind egygyütt 2,244,103,767 Frankokat tesznek, még egy kiegészztő fundust kívánnak, a' melynek 83,051,150 Frankokból kell állani, 's a' mellyet tehát az 1817-dik esztendei költségeinkhez kell számlálnunk. — (*Folytatása következik*).“

Röviden megjegyezhetjük, hogy a' Minister ezen előadásában a' Státus minden szükségait a' jövő egész esztendőre 1,088,294,957 Frankra számlálja, a' melly sokkal több mint az 1816-béli volt; 's minekutánna az 1817-dik esztendőre való minden jövedelmeket is felszámlálta volna, ezeket mind egygyütt 774,000,000 Frankokra teszi; 's végre azt hozza-ki ezen egész számadásból, hogy, ha a' jövedelmet a' költségek summájából kivesszi, még 314,294,957 Frankokból álló *deficit* marad-fenn, mellyet tehát a' jövő 1817-dik esztendőre, költsönözés által kell kiszerezni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Magyar Kurir minden rendű Olvasóihoz: —

Közelgetvén az új esztendő, a' Magyar Kurir az 1817-dik esztendőre is bátorkodik a' maga hűséges szolgálatját, Tisztelt Olvasóinak ajánlani. A' taksája megmarad úgy, mint ezen 1816-dik esztendőben vala.

Ehez képest mindenk, a' kik ezen újságot a' magok számokra tovább is megküldtetni kívánják, kérettetnek, hogy rendeléseiket a' szokott úton módokon meg tenni, minél előbb ne terheltesenek.

Lehet, ha tettik egész esztendőre 26 — fél esztendőre 13 forintokat küldeni.

A' kiknek titulusaik nem változtak, kérettetnek, hogy csak azt adják vagy adassák tudunkra, hogy eddig való borítékjaik alatt küldjük újságaikat.

Ezeket most csak röviden kívantuk jelenteni, előre, hogy kiki jó idején megtehesse rendeléseit. Remélnjük, hogy még az új esztendő előtt bővebbetkén fogunk emlékezni intézeteinkről.

A' Magyar Kurir Irói.

Elegyes dolgok.

Úgy beszélnek, hogy *Bonaparte Lucian* megintetett, hogy *Romából* mennyen lakni a' majorjába, *Frescatiba*.

A' Német Ujságok, így szoll a' *Londoni Kurir*, tele vannak az Anglusok' kereskedése 's kézműveik ellen való deklamációkkal. Minden panaszokodásaiknak ez az egy fundamentoma van, hogy az An-

glusok oltsóiban adják portékáikat, mint a' Németek. Ne féljenek a' Német kereskedők, mert ha úgy van a' dolog, hogy az Anglusoknak ily nagy karvállással kell eladni a' magokét, majd meg fognak ők ettől önként szűnni. Mire való a' Németeknek ez a' nagy mérgeskedése? —

Frantzia országnak északi vidékeiről, a' hol az Anglus ármáda fekszik, azt írják, hogy ott, az Anglus katonák némely tilalmas dolgokat követvén-el, az úgynevezett Északi departament' Prefektusa jelentést tett a' történetekről a' tiszteknél, 's a' bűnösök bizonyosan érdemek szerént megjutalmaztnak: de egyszersmind a' *Frantzia* Elöljárói karoknak is tudokra adatott, hogy tartsák zabolán az olyan lakosokat, a' kik rossz czélzásból az idegen katonaságot bosszantó beszédjeik által ingerlik a' veszekeedésre.

Szent Ilona szigetéről September 5-dik és 10-dik napjain indultak a' legujabb tudósítások. Ott mindenk a' régi lábakon állottak, semmi újság nem történt; azonkívül, hogy *Bonaparte* igen elkedvetlenedett, és kinyilatkoztatta, hogy ennekutána semmi idegen látogatókat nem fog maga eleibe botosítani: — Ott most igen nagy drágaság kezdett uralkodni.

Az a' Portugallus sereg, a' melly *Rio-Janeiro*bol a' *La-Plata* felé elevezett, de csak *Sz. Katalin* szigetéig ment 's ott megalapodott vala, még most is ott nyugszik tsendesen. — A' *Meksikói* insurgensek némely szerentsés lépéseket tettek a' Királyi seregek ellen.

Nov. 26-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 329 5/8 forintot,
— egy Császári aranyért: — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr. adtak
Nov. 27-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 331 1/2 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — krt.
Nov. 28-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 332 1/2 forintot, —
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.